

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
STRATEGINIŲ KOMPETENCIJŲ GRUPĖ**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS INOVACIJŲ SKATINIMO FONDO ĮSTATYMO
PROJEKTO (toliau – ISF Projektas) IR**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS TECHNOLOGIJŲ IR INOVACIJŲ
ĮSTATYMO NR. XIII-1414 8, 14, 21 IR 27 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO (toliau – TIĮ Projektas)
(toliau kartu – Projektai)**

**(TAP-20-2; TAIS NR.: 19-13186(2))
PAŽYMA**

2020-01-22 Nr. NV-189

Vilnius

Teikėjas: Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

Tikslas: pritarti Projektams, sudarantiems teisinį pagrindą Inovacijų skatinimo fondo įsteigimui bei įgyvendinantiems Technologijų ir inovacijų įstatymo 25 str. nuostatą, numatančią, kad Vyriausybė iki š.m. kovo 1 d. pateikia Seimui ISF Projektą.

Dabartinė situacija: Statistiniai duomenys atspindi inovacinės veiklos skatinimo būtinybę, nes inovatyvus verslas turi potencialą augti, tuo pačiu sukuriant daugiau darbo vietų, lyginant su tradicinėmis veiklomis: 2016 m. 47 proc. įmonių vykdė inovacinę veiklą, jos sukūrė 68 proc. visų darbo vietų ir 77 proc. apyvartos; 2017 m. duomenimis pažangiųjų technologijų gamybos įmonių pelningumo rodikliai buvo maždaug 2 kartus didesni nei visų ne finansų sektoriaus įmonių rodikliai. Tačiau iki šiol inovacinė veikla nebuvo pakankamai skatinama - viešojo ir privataus finansavimo mastai buvo nepakankami, netolygūs, fragmentuoti. Lietuva neišnaudojo inovacinės veiklos potencialo, tai rodo ir faktas, kad Lietuva stipriai atsilieka nuo ES vidurkio išlaidų dalimi, skiriamų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) veikloms verslo sektoriuje – 2018 m. Lietuvoje šis rodiklis siekė 0,33 procento BVP, o Europos Sąjungos vidurkis buvo - 1,36 proc. O šalys – inovacijų lyderės (Suomija ir Vokietija), investuoja į MTEP veiklas ženkliai daugiau nei ES vidurkis, atitinkamai 1.8 proc. ir 2,09 proc.

Lietuvoje MTEP veiklos verslo sektoriuje iki šiol buvo skatinamos daugiausia investuojant pačiam verslui bei ES lėšomis. Valstybės biudžeto dalis MTEP veiklų skatinimui buvo nežymi, o mokslo bendruomenės investicijos buvo artimos 0 proc.

Panašius Inovacijų skatinimo fondus turi Estija, Vokietija, Didžioji Britanija, Prancūzija. Pažangias verslo finansavimo praktikas taiko ir Suomija, Airija, Izraelis.

Projekto esmė: ISF Projektas parengtas, siekiant įgyvendinti Technologijų ir inovacijų įstatymo 25 str. nuostatą dėl Inovacijų skatinimo fondo (toliau – Fondas) įsteigimo bei atitinkamai sudaryti ilgalaikės prielaidas MTEP ir inovacinės veiklos bei jos plėtros finansavimo užtikrinimui ir sumažinti inovacijų skatinimo priklausomybę nuo netolygių ES fondų lėšų srautų.

ISF Projektas numato:

- Fondo lėšų investavimo tikslus: didinti inovatorių sukuriama pridėtinę vertę, darbo našumą, sukuriamų inovatyvių produktų pardavimą ir eksportą bei paskatinti ir pritraukti privačias investicijas į inovacinę veiklą vykdančius ūkio subjektus;
- Fondo steigimą jo steigimo ir finansavimo sutartim, kurią Vyriausybės nustatyta tvarka sudarys Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija ir Fondo valdytojas;
- Fondo valdytoju paskirti nacionalinę plėtros įstaigą valstybės kapitalo įmonę UAB „Invega“;
- Fondo investicijų efektyvumo matavimą pagal aukščiau minėtų tikslų pasiekimo rodiklius, kuriuos numatoma nustatyti Fondo steigimo ir finansavimo sutartyje;
- Fondo veiklos laikotarpį - nuo Fondo įstatymo įsigaliojimo 2022 m. ir ne trumpiau negu iki 2040 m. pabaigos, su galimybe Fondo steigimo ir finansavimo sutartyje šį terminą pratęsti;
- Fondo investicijas, kurios bus atliekamos naudojant finansines priemones (paskolos, garantijos, investicijos į įmonių kapitalą) ir prie jų prisidedančias subsidijas ar dotacijas (pvz., palūkanoms iš dalies kompensuoti);
- finansavimo priklausomumo nuo ES fondų lėšų mažėjimą (iki ne daugiau kaip 20 proc. įplaukų 2040 m.);
- kad Fondas veiks kaip fondų fondas, tai nebus juridinis asmuo, todėl Fondo lėšomis galės būti įgyvendinamos keletas skirtingų formų finansinių priemonių – paskolų, garantijų teikimo, investicijų į inovatorių akcijas ir kt.;
- kad finansinės priemonės bus įgyvendinamos tiesiogiai ir per finansų tarpininkus (bankus, nebankines finansų įstaigas, pasitelkiant rizikos kapitalo fondų valdytojus);
- kad Fondo valdytojas galės teikti finansavimą tiesiogiai inovatyvioms įmonėms, teikdamas paskolas ar investuodamas į jų akcijas.

Fondo lėšų šaltinius sudarys:

- pagal poreikį ir galimybes valstybės biudžeto lėšos;
- nuo Fondo veikimo pradžios 2022 m. visos Lietuvai numatytas naujos finansinės perspektyvos ES fondų lėšos, skiriamos skatinti ūkio subjektų inovacinę veiklą finansinėmis priemonėmis visose viešojo valdymo srityse,
- lėšos, kurios grįš įgyvendinus kitas EIM administruojamas priemones;
- galimas Fondo lėšų šaltinis - kitų, nei EIM, asignavimų valdytojų įgyvendinamų finansinių priemonių ir fondų grįžiančios lėšos.

EIM planuoja, kad 2022 - 2040 m. laikotarpiu lėšų įplaukos į Fondą ir jo investicijos gali siekti apie 908 mln. eurų, iš jų – iki 495 mln. eurų naujų ES fondų lėšų įplaukos; maždaug 17 mln. eurų iš kitų EIM administruojamų priemonių grįžiančios lėšos; iki 371 mln. eurų iš Fondo investicijų ir reinvesticijų grįžusios lėšos. Bei esant ES fondų lėšų trūkumui, 2035 - 2040 m. laikotarpiu galimas poreikis valstybės biudžeto lėšų sudarytų iki 25 mln. Eurų.

ISF Projektas įgyvendina Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 4.1.3 darbo „Motyvacinės sistemos įmonėms investuoti į MTEP sukūrimas“ 2 dalies „Viešųjų lėšų reinvestavimo mokslo, technologijų ir inovacijų srityje tvarkos nustatymas ir taikymas“ veiksmus.

TIĮ Projektu:

- tikslinamos Vyriausybės įgaliotos institucijos funkcijos;
- įtvirtinamos nuostatos, skatinančios investicijas į mokslinius tyrimus;
- patikslinama įsigaliojimo data – numatoma tokia pati TIĮ Projekto įsigaliojimo 2022 m. sausio 1 d. data, kaip ir ISF Projekto.

Derinimas:

- Projektai buvo paskelbti Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje bei buvo išsiųsti derinti Aplinkos, Energetikos, Finansų, Krašto apsaugos, Kultūros, Socialinės apsaugos ir darbo, Susisiekimo, Sveikatos apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto, Teisingumo, Užsienio reikalų, Vidaus reikalų, Žemės ūkio ministerijoms, Vyriausybės strateginės analizės centrui (STRATA), Specialiųjų tyrimų tarnybai (STT), Lietuvos mokslo tarybai (LMT), Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrai (MITA), Valstybės kontrolei.
- Projektai koreguoti pagal Energetikos, Krašto apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto, Teisingumo ir Žemės ūkio ministerijų bei LMT, STRATA, STT ir Biotechnologijų asociacijos pastabas. Derinimo pažymoje pateikiami argumentai dėl STT, STRATA, Švietimo, mokslo ir sporto bei Teisingumo ministerijų pastabų, į kurias nebuvo atsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies.

Dalykinio vertinimo išvada: Atkreiptinas dėmesys į tai, kad dėl pastaruoju metu svarstomų ir priimamų iniciatyvų inovacijų srityje (pvz. MTEP paslaugų pirkimų vykdymo tvarkos aprašas, MTI tarybos sprendimų įgyvendinimas ir kt.) numatomas daugkartinis Technologijų ir inovacijų įstatymo keitimo poreikis. Siekiant išvengti dažno įstatymo keitimo su kelių mėnesių tarpu ir laikantis „dviejų datų“ taisyklės, siūlome visus numatomus Technologijų ir inovacijų įstatymo nuostatų keitimus konsoliduoti ir teikti vienu projektu.

Siūloma Projektą svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime.

Vyresnioji patarėja

Jolita Bočiarovienė